

Regeringskansliet,
Socialdepartementet
103 33 Stockholm**Yttrande över betänkandet Boende utanför det egna hemmet –
placeringsformer för barn och unga (SOU 2014:3)**

(S2014/1332/FST)

JO har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet. Remissen föranleder följande kommentarer från min sida.

När det blir aktuellt att bereda ett barn eller en ungdom vård utanför det ena hemmet på frivillig grund enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453), SoL, eller utan samtycke med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, ska den unge ofta placeras i ett familjehem. Det finns fall när familjehemsföräldrarna inte vill att vårdnadshavarna ska få ta del av de uppgifter som inhämtas under den s.k. familjehemsutredningen. Åtminstone när det gäller en placering med stöd av LVU är dock nämnden som regel skyldig att bereda vårdnadshavaren och den unge, om han eller hon har fyllt 15 år, tillfälle att yttra sig över familjehemsutredningen (se 11 kap. 8 § SoL och 17 § förvaltningslagen, 1986:223). I sammanhanget ska också erinras om vårdnadshavarens och den unges rätt att med stöd av bestämmelsen om partsinsyn i 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, få ta del av de uppgifter rörande familjehemmet som har tillförts ärendet.

Utredaren anser att det finns skäl att begränsa vårdnadshavarens rätt att ta del av uppgifter som inhämtas under arbetet med att utreda det tilltänkta familjehemets lämplighet. Begränsningen föreslås inte ske genom en ändring i OSL utan genom att göra familjehemsutredningen till ett slags separat ärende, frikopplat från beslutet om placeringen av barnet. Därmed, menar utredaren, kommer vårdnadshavare och barn att inte längre ha rätt till insyn i familjehemsutredningen. I stället ska de uppgifter från familjehemsutredningen som vårdnadshavarna och barnet behöver få ta del av ”tillföras underlaget inför beslutet om placering av barnet” (bet. s. 175). I promemorian föreslås att bestämmelsen i 6 kap. 6 § SoL ska ändras ”... i syfte att tydliggöra förutsättningarna för utredningar av familjehems och jourhems allmänna lämplighet”. Genom bestämmelsen ska även tydliggöras ”... att en familjehems- och jourhemsutredning har ett annat syfte än en utredning som bedrivs enligt 11 kap. 1 § SoL” (bet. s. 319). Tanken verkar alltså vara att rätten till insyn i utredningen om de tilltänkta familjehemsföräldrarnas förhållanden ska kunna

begränsas genom ändringen i 6 kap. 6 § SoL.

Visserligen kan en utredning av en familjs allmänna lämplighet som ett möjligt framtida familjehem ses som ett "eget" ärende. När det blir aktuellt att bedöma om just det familjehemmet är lämpligt för placering av ett visst barn blir dock situationen enligt min mening en annan. Den placeringsutredning som då ska göras måste bygga på innehållet i familjehemsutredningen. Det innebär att uppgifterna i familjehemsutredningen kommer att bli en del av placeringsutredningen. Därmed blir reglerna i 10 kap. 3 § OSL om partsinsyn tillämpliga på uppgifterna i familjehemsutredningen. Rätten till partsinsyn påverkas således inte av den föreslagna ändringen i 6 kap. 6 § SoL.

Under det fortsatta arbetet med förslagen i betänkandet behöver det göras en mer ingående rättslig analys av de frågor som jag nu har berört. När det gäller betänkandet i övrigt har jag inga invändningar mot utredningens förslag.

Lilian Wiklund

Carl-Gustaf Tryblom
byråchef